

BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS I GESTORS DE DOCUMENTS VALENCIANS

QUAN LUCIANA DURANTI BAIXA DEL NÚVOL Entrevista amb Luciana Duranti

*Esperança Costa
Periodista*

Presca encara del Jet-lag que pateix pel seu llarg viatge des de Vancouver (Canadà) a València, on ha d'inaugurar les VII Jornades de l'Associació d'Arxivers Valencians, Luciana Duranti no dubta en animar-se per fer un primer passeig per la ciutat. Poques hores després d'aterrar a l'aeroport de Manises, Duranti no mostra gens el cansament del vol, però sí li costa un poc ubicar-se, perquè acaba de fer un periple professional per Rússia i Noruega. Després de València l'esperen a Marsella, París, Barcelona, Brussels, Pretoria... Fins el 3 de desembre, quan tornarà a casa i a la British Columbia University, on treballa.

En visitar la Llotja de València, a poc a poc va situant-se, retrobant-se: deixa de pensar i parlar en anglés per recuperar el seu italià matern (va nàixer a Roma l'any 1950) i comença a identificar-se amb el gòtic i amb l'estètica medieval que València comparteix amb altres indrets d'Itàlia, país que va abandonar als 26 anys per traslladar-se a Canadà. Del temple medieval de les finances valencianes passem al Mercat Central, el temple modernista de les verdures i les fruites. Duranti admira les parades plenes de colors i li entra gana. "Raïm, demà compraré raïm, perquè el que arriba a Vancouver ve de Califòrnia i no sap a res".

Aquesta arxivera, considerada com una de les màximes autoritats mundials en la recerca de solucions per a la gestió i conservació de documents digitals i directora del programa internacional InterPARES, té un caràcter molt obert, és amable, divertida, encantadora. Així és Duranti quan baixa del “núvol” (cloud computing), el repositori virtual de documents que centra la seua recerca. El passeig per València s’hi fa molt agradable, però hem de tornar-hi, al núvol, i d’això en parlem mentre dinem una ensalada senzilla al barri del Carme.

A quines conclusions ha arribat després de 20 anys d’investigació sobre la conservació dels documents digitals?

Quan a Vancouver vam començar a tractar el problema de la conservació dels documents electrònics, entenguèrem que la única forma de resoldre’l era establir una teoria que ens ajudara a trobar solucions pràctiques. La tecnologia canvia tan ràpidament que cal una teoria sòlida per resoldre els problemes que es generen. Al nostre treball al US Department of Defense plantejarem la necessitat de crear el primer estàndar de iure [vàlid legalment, acceptat jurídicament], que fou el DOD 5015.2, adoptat pel Govern Federal dels Estats Units el 1997. Al món occidental hi havia altres sistemes de gestió *de facto*, però el nostre model va ser finalment acceptat realment com l’estàndar, l’estàndar *de facto*, després fou incorporat a Moreq2.

La principal conclusió és que els principis que van inspirar aquest primer estàndar són encara vàlids. És a dir, la teoria encara és vàlida. Naturalment, el que canvia és la manera en què la teoria s’implementa en situacions que són completament diverses, amb tecnologia i tipus documents totalment diversos. No es pot parlar d’una solució que valga per a tot. Això ho hem descobert en molts estudis de camp, on hem vist que organitzacions de tipus i context similar, han obtingut resultats satisfactoris fent coses completament diferents. La cultura de cada organització o entitat té un valor enorme, i per això és molt important estudiar primer com es cada organització, qui ha de fer ús de la tecnologia, quin tipus de preparació necessita, quines són les prioritats... Això és el primer que s’ha de fer abans d’introduir qualsevol tecnologia. No s’hi pot introduir sistema de treball que la gent no sàpiga o no vulga usar, perquè tot seran problemes.

Un altra conclusió és que els arxivers i acadèmics no poden iniciar una recerca sense principis teòrics fermes. I la tecnologia canvia amb tanta velocitat que la recerca ha d’estar incorporada en les activitats quotidianes de la conservació de documents. Els arxius no poden esperar a que altres resolguen els seus problemes. Són els mateixos arxius el que han de col·laborar en la millora de la tecnologia, en trobar solucions dels problemes propis. I és molt important, a més, assumir que les solucions són sempre dinàmiques. La teoria és vàlida, però el modo en què aquesta teoria s’implementa canvia continuament. Totes les solucions són específiques, és a dir, estan adaptades a les condicions particulars de les organitzacions on van a ser aplicades.

En resum, les solucions no són tecnològiques, són procedimentals, polítiques i culturals.

És el núvol segur?

I tant que no! La nostra pròxima investigació se centra en els documents en internet. Pot haver proveïdors generals que no són institucionals, com ara Amazone, Google o Microsoft, però poden haver proveïdors que treballen per a tu. Tot és una qüestió de control del sistema, de sostenibilitat, de continuïtat i de fiabilitat. Quan tu agafes un avió no vas a entrevistar-te amb el comandant de la nau, perquè tu et fies d’ell. Amb els proveïdors del núvol ha de passar el mateix: no necessitem entrevistar-nos cada vegada, ens hem de fiar-hi. Però, en aquest moment, encara, les dades sensibles, les dades que has de conservar permanentment, no les fiques en internet. No es filtrarà allò que no vols que es filtre.

Quina repercussió tenen les seues investigacions en la vida quotidiana de la gent?

L’impacte és directe i indirecte. El directe es reflexa en els documents que oferim amb instruccions, per exemple, per a les persones que no volen perdre les seues fotografies familiars. Són una sèrie de recominacions pràctiques que serveixen tant per a arxivers com a dentistes, periodistes... aquells que han de conservar les seues dades. I l’indirecte és que les nostres recomanacions esdevenen estàndars vàlids per a totes les organitzacions, i millora el treball de totes les persones que s’hi integren. No ens vam adonar de l’enorme impacte del nostre treball fins agost passat, quan el nostre servidor va ser

atacat per hackers. El vam tancar durant 20 dies per buscar totes les mesures de seguretat per a què això no tornara a passar. Durant aquests 20 dies, ens van arribar centenars de missatges procedents d'arreu del món: " Què passa?", "On estan els documents?", "La nostra organització no funciona sense vosaltres!"... Perquè els nostres productes tenen molts usos, s'empren en facultats no sols d'arxivística sinó també de ciències de la computació, per a dissenyar mòduls de formació per a cursos, associacions, arxius...

Quin futur espera als arxius més petits i modestos que no poden fer front a l'avanç tecnològic?

Només calen uns pocs diners i una mica d'experiència amb la tecnologia. Del nostre sistema InterPARES, totes les persones o arxius poden fer descàrregues i fer-ne ús. A més, està disponible en totes les llengües. Hi podem col·laborar amb tots. Es poden digitalitzar els materials i ficar-los en el núvol. El problema del núvol és que és fàcil pujar les coses, però impossible llevar-les. El núvol és perillós excepte si hom té un núvol propi. Per exemple, els arxius valencians petits es poden posar d'acord amb un proveïdor per crear un núvol adient, pagar a aquesta persona per a què se'n dedique, que controle el servidor, etc.

I què passarà en països com Itàlia o Espanya, en procés continu de retallament de recursos?

No es pot retallar en aquests recursos! Es poden reduir altres, però no la inversió en la conservació de documents, perquè del contrari aquest es perdran, es perdran les dades, la transparència, el funcionament del sistema. És totalment impossible!

EL DEFENSOR DE L'ARXIVER

La superespecialització, a la merda!

Moltes vegades ens comentem entre companys la superespecialització a la que arribem quan ens fem a un determinat lloc de treball (i si no es comenta, se sap tàcitament). Tot i que la nostra àrea és interdisciplinària (paraula que escoltes "n" vegades a la facultat), sense voler, els inescrutables camins del quefer professional t'ajuden a anar descobrint noves sendes interessants, no sols per al qui la traça, sinó també per a la resta de la població quan necessita fer una escapadeta de senderisme (valga la metàfora). El problema ve quan "s'amortitza" el lloc del guia i només es queda la persona coneix i que ven els tiquets que donen pas al parc natural. Aquesta persona es troba de sobte en que ha de fer múltiples tasques que li impedeixen fer-ne una bona. Ha d'estar sofocant mil incendis que no li deixen avançar altres projectes necessaris... i és que les coses es fan millor en equip! Aleshores, perquè deixem perdre a les persones que hem format i que s'han convertit en veritables especialistes? Es culpa de la crisi? Dels polítics? O nostra, que no em lluitat prou pel nostre bastonet?

No Foteu La Natura

Mancanta el BOE i els professionals que l'integren

Perdoneu, però algú ho havia de dir... M'encanta el BOE i els professionals que l'integren. Aquesta xicoteta nota pretén retre-li homenatge a aquesta seu electrònica i a tots els professionals que la fan possible. Que em disculpen els investigadors que de sobra la coneixen, però és que em dona la impressió que de vegades, acostumats a fer ús d'ella, no ens donem conter del valor i funcionalitat que té aquesta plataforma... Per la qual cosa voldria posar-la ací damunt la taula, especialment en la seua col·lecció històrica: La Gazeta, que conta amb Disposicions i notícies publicades als diaris oficials des de 1661 fins 1959, la majoria d'elles digitalitzades a text complet. Des d'ací, moltes gràcies i felicitats pel treball als companys del Butlletí Oficial de l'Estat.

Webinvisible

RESSENYA Revista d'Arxius 11-12

Mercedes Guijarro
Universitat d'Alacant

El contingut de l'últim número de la revista es correspon amb les ponències presentades en les VII Jornades de l'AAV que van tindre lloc a València entre el 23 i el 25 d'octubre de 2013. En aquesta ocasió, l'Associació ha comptat amb la participació d'especialistes de diversos camps: la cultura escrita, les tecnologies digitals i els arxius, amb l'objectiu principal d'analitzar i debatre sobre el paper de l'arxiu en el context actual del profund canvi cultural generat per la tecnologia digital.

Obri la publicació el text de la conferència inaugural de Luciana Duranti en torn a la problemàtica de guardar documents d'arxiu en el Cloud computing o Informàtica en el núvol. Amb el rigor i la claredat que caracteritzen aquesta reputada investigadora i teòrica de l'arxivística moderna, Duranti revisa el concepte de confiança en l'entorn d'Internet i profunditza sobre els avantatges i riscos que comporta la pràctica cada vegada més estesa de conservació dels arxius en el núvol. Amb el nou projecte internacional en curs que dirigeix, InterPARES Trust, es pretén definir uns requisits i facilitar un marc legal que aporte garanties i seguretat a les persones i organitzacions implicades en aquests nous serveis.

A continuació, la ponència de Lluís-Esteve Casellas llança a l'aire una sèrie de preguntes molt pertinents en aquests temps d'incertesa en els que vivim sobre la funció i serveis de l'arxiu: quins ser-

veis oferim a la ciutadania?, què sabem dels nostres usuaris?, quin futur tenen els arxius històrics? ... La seua visió crítica i poc complaent cap al model d'arxiu tradicional altera la nostra suposada seguretat en les pràctiques arxivístiques consolidades i ens prepara mentalment per al saludable exercici de qüestionar la raó de ser d'arxius i arxivers i per obrir noves línies de treball i models de negoci en l'entorn digital, entre els que podem assenyalar els sistemes de gestió de dades; els projectes Open Data de reutilització de la informació pública; la promoció de la indústria cultural; la conservació d'arxius privats; la gestió de repositoris digitals... i tot açò juntament amb la gestió de documents generats per l'administració electrònica, fonament dels futurs arxius històrics. Temes sobre els quals es tornarà a insistir en altres intervencions. En el següent bloc de ponències sobre Documents electrònics i e-administració preval l'enfocament de tecnòlegs i juristes procedents de l'administració central, autonòmica i local. En aquest apartat es troba a faltar l'aportació d'experiències concretes d'implantació de sistemes de gestió de documents electrònics des del punt de vista dels arxius per completar el panorama de l'estat de la qüestió.

Montaña Merchán, del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, resumeix les bondats de l'Administració electrònica: eficàcia administrativa, reducció de costos, millora dels serveis als ciutadans... i ens sorprèn amb les dades relatives

REVISTA D'ARXIUS

ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS
I GESTORS DE DOCUMENTS
VALENCIANS

2012-2013

DOCUMENTACIÓ DIGITAL I MEMÒRIA HISTÒRICA:
CAÇANT FANTASMES?

a l'elevat grau d'adaptació dels procediments a la LAECSP en 2013: un 92% en l'Administració General de l'Estat i al voltant del 80% en les autonomies. Aquest important avanç ha estat possible gràcies a la sòlida infraestructura creada en anys anteriors: xarxa SARA, plataformes @firma i d'intermediació de dades, intercanvi de registres, així com al desenvolupament normatiu de l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat (ENI). Altres ponències d'aquest bloc presenten opinions i experiències de l'àmbit local i autonòmic valencià, entre les que cal destacar el nou servei de custòdia documental de documents firmats que ofereix l'Agència de Tecnologia i Certificació Electrònica (ACCV).

Dins l'apartat de preservació i conservació de documents electrònics s'inclouen diverses ponències relatives a la preservació d'arxius audiovisuals. Si fins fa poc aquest tipus de suports documentals no eren habituals en els arxius públics, en l'actualitat són ja molts els arxius que compten amb fons audiovisuals, procedents bé de la pròpia institució, bé de televisions locals desaparegudes (és el cas de l'Ajuntament de Gandia que ha reunit i digitalitzat el fons de Gandia TV), la conservació de la qual exigeix dur a terme processos de digitalització. El camp de la documentació audiovisual és molt específic, molt tècnic i molt sovint els arxivers no estem d'entrada molt preparats per abordar aquest tipus de projectes amb tota la seua amplitud i complexitat, per això és imprescindible conèixer altres experiències en aquest àmbit. Algunes de les ponències presentades provenen d'arxius de televisions: una televisió privada (ATRESMEDIA) i una pública (Canal9). La primera ponència està enfocada principalment al servei de la producció de nous continguts, mentre que en la segona es fa més recalcament en la digitalització amb fins de preservació. La posada en valor de l'arxiu audiovisual de Canal9, patrimoni documental valencià, resulta més que oportuna si tenim en compte que unes setmanes després de celebrar-se aquestes Jornades, va tenir lloc el tancament fulminant de RTVV sense que sapiguem que s'hagen pres mesures que garantisquen la custòdia, preservació i accés a aquesta imprescindible font audiovisual per a la història recent de la Comunitat Valenciana.

Complementen aquest bloc altres ponències referides a diverses experiències de digitalització i difusió del patrimoni documental: arxius fotogràfics (Fundación Vicente Ferrer), eclesiàstics o parro-

quials (Archivo Histórico Eclesiástico de Bizcaia i Arquebisbat de València), etc.

Per últim, les ponències que van tancar les jornades se centren principalment en analitzar la problemàtica dels arxius històrics i reflexionar sobre el seu futur. Luis Hernández Olivera, d'acord amb el punt de vista de l'arxivística postmoderna, exposa l'allunyament dels arxius històrics espanyols de la realitat social i l'alt risc de que passen a convertir-se en centres museístics dedicats exclusivament a la conservació dels documents del poder. Proposa una sèrie d'iniciatives tendents a canviar el paradigma arxivístic i a renovar profundament la funció social dels arxius històrics: incorporació de nous fons que arpleguen la memòria social (arxius personals), canvis en el tractament de la documentació, així como noves formes de comunicació i de participació pública que potencien la funció de l'arxiu como a mediador social.

Les següents ponències dels arxivers Alejandro Delgado i Joan Soler incideixen en la necessitat d'adaptar els arxius històrics a la societat actual, més enllà de la funció de conservació del patrimoni cultural. Anacleto Pons aporta el punt de vista de l'investigador al expressar la preocupació dels historiadors davant l'accés futur als arxius digitals i la necessitat d'assegurar la seua continuïtat en el temps. No imagine millor conferenciant per a la sessió de clausura d'aquestes jornades que Antonio Rodríguez de las Heras, la conferència del qual nomenada "Archivo, memoria y lugar" tanca la publicació que ressenyem. La seua lectura resulta esclaridora per entendre l'essència i abast de la tecnologia digital com generadora del transcendent canvi cultural que vivim i, com a conseqüència, la cruïlla en que se situa el mateix concepte d'arxiu. Al gran interès del tema i de l'enfocament aportat per Rodríguez de las Heras, cal afegir la seua agradable i suggestiva forma de transmetre-ho, nodrida de metàfores i poesia. Per als que vam tindre la sort d'estar presents en la seua conferència, va suposar una experiència intel·lectual i emocional de les que deixen petjada.

BOE

RESOLUCIÓ de 19 de desembre de 2013, de la Presidència del Tribunal de Comptes, per la qual s'autoritza l'eliminació de determinada sèrie documental custodiada en l'Arxiu General del Tribunal de Comptes. (BOE de 27/12/2013).

RESOLUCIÓ de la Mutualitat General de Funcionaris Civils de l'Estat per la qual es convoca procediment obert per contractar els Serveis documentals i arxiu extern de documentació generada per Muface. (BOE de 27/12/2013).

RESOLUCIÓ de 3 de desembre de 2013, de la Sotssecretaria, per la qual s'autoritza l'eliminació de determinades sèries documentals generades pels Tribunals Econòmic-Administratius que es conserven en l'Arxiu General del Departament, en els arxius dels Tribunals Econòmic-Administratius i, si és el cas, en els arxius històrics-provincials. (BOE de 16/12/2013).

RESOLUCIÓ de 3 de desembre de 2013, de la Sotssecretaria, per la qual s'autoritza l'eliminació de documentació administrativa custodiada per l'Arxiu General del Departament. (BOE de 16/12/2013).

ORDRE INT/2013, de 19 de novembre, per la qual s'aprova la política de seguretat de la informació en l'àmbit de l'administració electrònica del Ministeri de l'Interior. (BOE 28/11/2013).

RESOLUCIÓ de 16 de setembre de 2013, de l'Autoritat Portuària de València, per la qual es crea el registre electrònic de l'organisme. (BOE de 11/11/2013).

RESOLUCIÓ de 17 d'octubre de 2013, de la Sotssecretaria, per la qual s'aprova el Registre electrònic auxiliar de la Direcció General d'Ordenació del Joc i els documents electrònics normalitzats del seu àmbit de competència. (BOE de 29/10/2013).

RESOLUCIÓ de 17 d'octubre de 2013, de la Sotssecretaria, per la qual s'aprova la relació de documents electrònics normalitzats de l'àmbit de competència del registre electrònic del Ministeri D'Hisenda i Administracions Públiques. (BOE de 28/10/2013).DOCV

RESOLUCIÓ de 5 de setembre de 2013, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'adjudiquen les ajudes per a la digitalització i la restauració de la documentació històrica i la millora de les instal·lacions dels arxius municipals de la Comunitat Valenciana. (DOCV de 19/09/2013).

RESOLUCIÓ de 19 de setembre de 2013, de la directora general del Secretariat del Consell i Relacions amb les Corts, per la qual es disposa la publicació de l'addenda al conveni marc de col·laboració entre la Generalitat, les diputacions provincials de València, Alacant i Castelló i la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, subscrit el 3 de juliol de 2008, en matèria d'administració electrònica en l'àmbit de la Comunitat Valenciana. (DOCV de 23/09/2013).

DOCV

ACORD de 22 de novembre de 2013, del Consell, pel qual s'aproven noves accions de simplificació, reducció de càrregues administratives i impuls de l'administració electrònica, en el marc del Pla SIR-CA-2. Conselleria d'Hisenda i Administració Pública. (DOCV de 26/11/2013).

BOP València

Edicte de l'Excel·lentíssim Ajuntament de València sobre aprovació definitiva de la modificació de l'ordenança reguladora de les taxes per la reproducció de documents i llibres de biblioteques, arxius històrics i hemeroteques, per a l'exercici 2014. (BOP de 19/12/2013).

Ordenances sobre Administració Electrònica:

BOP Alacant

Ajuntament de Dolores (BOP de 11/12/2013)
Ajuntament de Los Montesinos (BOP de 03/12/2013)
Ajuntament de Tàrbena (BOP de 29/11/2013)

BOP Castelló

Ajuntament de Teresa (BOP de 02/11/2013)
Ajuntament de Onda (BOP de 15/10/2013)
Ajuntament d'Argelita. Aprovació actuacions administratives automatitzades i creació segelle òrgan (Registre electrònic) (BOP de 07/12/2013)

BOP València

Ajuntament de Tavernes Blanques (BOP de 22/11/2013)
Ajuntament de Sueca (BOP de 13/11/2013)
Ajuntament d'Oliva (BOP de 08/11/2013)
Ajuntament de Mislata (BOP de 23/10/2013)

CRÈDITS

Per col·laborar, dirigiu-vos a butlleti@arxiversvalencians.org

Butlletí de l'Associació d'Arxivers i Gestors de Documents Valencians /núm. 51/
Octubre-desembre 2013. Publicació trimestral.

Coordinació i redacció: Bernat Martí i David Seguí.

Col·laboradors: Esperança Costa, Luciana Duranti i Mercedes Guijarro.

Agraïments: Jesús Alonso, No Foteu La Natura i Webinvisible.

Maquetació: Bernat Martí.

ISSN: 1578-0538 D.L.: V-1127-2002

Associació d'Arxivers i Gestors de Documents Valencians
Apartat de correus 95. 46080 VALÈNCIA
www.arxiversvalencians.org

COL·LABORA

